Jak spojit teorii s praxí

Fred Korthagen a kol. *Jak spojit praxi s teorií: Didaktika realistického vzdělávání učitelů.* Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-221-5.

Český překlad[1] knihy F. Korthagena a jeho spolupracovníků *Jak spojit praxi s teorií: Didaktika realistického vzdělávání učitelů* nabízí čtenáři ucelený pohled na inspirativní koncepci profesní přípravy učitelů. Publikace je rozdělena do čtrnácti kapitol, přičemž liché kapitoly se zabývají praxí a předkládají základní principy Korthagenova pojetí vzdělávání učitelů, zatímco sudé analyzují výzkumné závěry a teoretické struktury, které zmiňovanou problematiku zpřesňují a prohlubují.

Realistický přístup ke vzdělávání učitelů vychází z problémů a zkušeností, s nimiž se studenti učitelství setkávají při vyučování, tedy ze situací a kontextů, jež jsou studentům učitelství již známy. Vzdělavatelé učitelů se pak prostřednictvím reflexe těchto praktických zkušeností pokoušejí rozvíjet teoretické koncepty, jež si studenti doposud osvojili, a tím studentům učitelství napomáhají při hledání nových, teoreticky i prakticky zdůvodněných alternativ jednání. Za významné činitele tohoto procesu jsou považovány nejen bádání a reflexe studentů, ale i skupinová práce a vzájemné sdílení postřehů, myšlenek a úvah.

Ptáme-li se, proč považuje Korthagen reflexi v učitelském vzdělávání za nezbytnou, budiž nám odpovědí dva zásadní argumenty. (1) *Není možné připravit budoucí učitele na úplně všechny typy situací, v nichž se mohou během své kariéry ocitnout.*[2] Je proto nutné rozvíjet u učitelů tzv. kompetenci k růstu. (2) Nutnost přizpůsobovat se změnám v rychle se měnící společnosti se netýká pouze učitelů, ale i žáků. I oni musí být připraveni na proces celoživotního učení. Reflektivní procesy probíhající v rámci pregraduální přípravy studentů učitelství mohou proto být chápány jako příprava na situace, kdy se v roli supervizorů řídících proces reflexe žáků ocitnou sami učitelé. Korthagen v této souvislosti vyslovuje klíčovou otázku: *měli by být všichni učitelé reflektivními praktiky?* Máme usilovat o to, aby byl každý učitel schopen a ochoten reflexi ve své práci cíleně využívat? Autor odpovídá citací: „Ano, ano a ještě jednou ano! Všichni žáci si zaslouží učitele, kteří jsou ochotni i schopni svědomitě, zásadově a uvážlivě konstruovat svou praxi.“[3]

Budeme-li si klást otázku, komu je publikace určena, kdo by měl být jejím čtenářem, nabízí se jednoznačná odpověď: vzdělavatelé učitelů, na něž klade realistický přístup ke vzdělávání učitelů nové nároky. Okruh čtenářů by však mohl být – či spíše měl by být – širší. Model reflexe, specifické nástroje a techniky podporující reflexi prezentované v Korthagenově knize mohou být oporou či vodítkem každému učiteli. Mnozí čtenáři při studiu jednotlivých pasáží rozpoznají situace ne nepodobné těm, jimiž sami procházejí. Právě cílená reflexe se může stát východiskem jejich řešení.

Blanka Pravdová

1 Knihu přeložili Petr Najvar a Jiřina Najvarová ve spolupráci s lektory a konzultanty (Tomáš Janík, Michaela Píšová, Jan Slavík, Vladimíra Spilková).

2 Harrington, Quin-Leering & Hodson, 1996, podle Korthagena, 2011, s. 60.

3 LaBoskey, 1997, podle Korthagena, 2011, s. 79.

5× stručně ze školství

Školní rok 2012/2013 v číslech

Letos zasedlo do školních lavic 1,2 milionu žáků, což je o 12 000 žáků více než v předchozím školním roce. Nárůst žáků způsobily silné ročníky prvňáčků, kterých je až 104 000, střední školy naopak zaznamenaly úbytek 26 000 žáků. 23 000 studentů využilo možnost skládat maturitní zkoušku v podzimním termínu, 17 000 z nich mělo zkoušku jako druhou šanci, 6 000 žáků skládalo zkoušku dospělosti poprvé. Většina opravujících studentů, až 12 500, se pokoušela znovu uspět při slohové práci. U didaktických testů dopadli nejhůře studenti, kteří konali zkoušku podruhé, opravnými testy neprošla téměř polovina z nich. Neúspěšnost těch kteří se dostavili k profilové čáti maturity, činila 18,2 %.

Dopravní výchova do školních vzdělávacích programů

Revize Rámcového programu pro základní vzdělávání, která vstoupí v platnost s prvním zazvoněním příštího školního roku, nařizuje školám zapracovat do svých školních vzdělávacích programů předmět dopravní výchovy. RVP ZV nestanovuje formu výuky, specifikuje však okruh znalostí, které si musí žáci prvního stupně základní školy osvojit. Žáci prvních a druhých ročníků by měli zvládnout správné návyky chodce, od třetí třídy bude kladen důraz na osvojení si cyklistických návyků či správného chování v hromadné dopravě. Žáci si budou osvojovat pravidla silničního provozu i za pomoci dopravních hřišť, kterých je v České republice kolem 175, z toho 15 mobilních.

Zájem o ovoce do škol stoupá

Projektu „Ovoce do škol“, který zabezpečuje žákům prvního stupně základních škol svačinu ve formě ovoce či zeleniny zdarma, se letos účastní 3 364 škol. Popularita projektu každým rokem stoupá. Zatímco ve školním roce 2009/2010 se ho zúčastnilo 71 % žáků, v roce 2012/2013 je to již 92 % žáků v cílové skupině. Pozitivní zprávou pro školy je také navýšení rozpočtu projektu o 50 milionů korun a spuštění internetových stránek www.ovocedoskol.szif.cz, kde školy, rodiče i děti najdou informace o projektu, výživová doporučení a návody na zdravé recepty. Cílem projektu „Ovoce do škol“ je dát žákům šanci získat správné stravovací návyky a vyhlásit boj dětské obezitě.

Rozhoduje se o osudu písma Comenia Script

Tým odborníků z Pedagogické fakulty UK v současné době zpracovává výstupy dvouletého pokusného ověřování psacího písma Comenia Script. Praktické a jednoduché písmo, které je obohaceno o individuální tendence každého pisatele, včetně dysgrafiků a leváků, bylo pilotně testováno MŠMT ČR na 33 základních školách v celé České republice. Žáci zapojení do pokusného ověřování psacího písma Comenia Script mají možnost i nadále toto písmo používat. Škola, ve které se žák vzdělává, garantuje, že žák nebude přecvičován na jiný typ písma, a to ani při přestupu žáka na jinou školu. MŠMT po obdržení zprávy rozhodne o způsobu dalšího využití písma Comenia Script pro výuku žáků v základním vzdělávání.

Úspěch programu „EU peníze základním školám“

Ministerstvo školství ukončilo příjem žádostí o eurodotace do akce „EU peníze základním školám“, která, zdá se, slaví velký úspěch. MŠMT se tento rok snažilo maximálně zjednodušit administrativu podávání žádostí, díky čemuž se peníze z evropských fondů dostaly do většiny mimopražských škol. 97,7 % škol, které se do programu zapojily, si zažádalo o 4,2 miliardy korun z celkového objemu 4,5 miliardy. Z toho jim bylo dosud vyplaceno 3,4 miliardy korun. Program „EU peníze základním školám“ je financován z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost a je určen pouze pro mimopražské školy. ■